

Kapitola 14

Multilaterální rozměr české zahraniční politiky

Jan Blažek

MULTILATERÁLNÍ ROZMĚR ČESKÉ ZAHRANIČNÍ POLITIKY: VÝCHODISKA A POLITICKÝ KONTEXT

Z hlediska rozhodujících hodnotových a strategických východisek se v roce 2016 nic nezměnilo a jádro českého multilateralismu stále tvoří *Koncepce zahraniční politiky České republiky*¹ z roku 2015. Připomeňme si jen, že nová koncepce poměrně výrazně navazuje na tu předchozí z roku 2011.² Koncepce vymezila tři základní globální cíle, které opět tvoří základní strukturu této kapitoly: a) Bezpečnost, b) Lidská důstojnost a lidská práva a c) Prosperita a udržitelný rozvoj.

Je důležité připomenout také kvalitativní posun od dřívějšího ryze instrumentálního pojetí³ – ač stále dominantního přístupu – k větší roli morálního multilateralismu,⁴ tedy k praxi, kdy je mezinárodní spolupráce vnímána jako normativní hodnota o sobě, nikoliv jako pouhý nástroj k prosazování národních zájmů.

Naopak to, co se nemění a co nová koncepce jen utvrzuje, je jasná hegemonie evropského multilateralismu. Stále tedy platí, že jasný prim mezi mezinárodními organizacemi hraje Evropská unie a evropeizace české zahraniční politiky obecně je dnes neodmyslitelným rysem i na poli multilateralismu.⁵ Ve vztahu k jednotlivým multilaterálním platformám se nic výrazného nemění, co však stojí za zmínku, je fakt, že mnohem větší důraz klademe na situaci rozvojového světa a životního prostředí, na rozdíl od předchozího „oddaného“ neoliberálního pojetí.⁶

Ani v oblasti střednědobých politických koncepčních dokumentů nedošlo ke změnám. Bouřlivý vývoj ve vládní koalici neměl vliv na zásadní změny zahraniční politiky a východiska vyjádřená v programovém prohlášení vlády⁷ a koaliční dohodě⁸ byla stále platná.⁹

Stejně jako v minulých letech nás konceptuální rámec této analýzy nutí k tomu, abychom se ptali, zdali byla multilaterální zahraniční politika České republiky politizovaným tématem, tedy předmětem veřejné debaty. Rok 2016 v tom ovšem není příliš nápomocný. Na rozdíl od předchozích let neprobíhaly žádné klíčové volby, jež by

byly rozhodujícím kontextem, ve kterém by bylo možné analyzovat multilaterální dimenzi české zahraniční politiky jakožto veřejné téma.

Stejně tak rok 2016 nenabídl žádnou výjimečnou událost, jakou by mohlo být např. ukončení dlouhodobé analýzy fungování České republiky v mezinárodních organizacích (jako v roce 2015¹⁰).

Zůstává tedy jen nejzákladnější a nejstabilnější oblast, ve které můžeme sledovat otázku *politizace* mezinárodní dimenze zahraniční politiky, a to zákonodárné orgány a diskuse v nich. Podívejme se nejprve na Zahraniční výbor Poslanecké sněmovny. Ten nabídl v minulých letech zajímavé případy politizace, když v roce 2014 na jeho půdě hovořil tehdejší náměstek ministra zahraničních věcí Petr Drulák o mezinárodních organizacích v kontextu rozpočtovém a zejména když vystoupil ministr zahraničních věcí Lubomír Zaorálek v kontextu „uniklého“ návrhu nové Koncepce.¹¹ V roce 2016 ovšem diskuse na půdě výboru nenabídlly z hlediska politizace českého multilateralismu nic takto zajímavého. Určitě přínosné z hlediska našeho zájmu mohlo být 26. zasedání zaměřené na informace o plánu naplňování *Koncepce zahraniční politiky České republiky* v roce 2016.¹² Toto jednání ovšem probíhalo v uzavřeném režimu, a jakkoliv byla jistě debata plodná, nepomůže nám otázku politizace pochopit.

Rozhodující platformou sledování politizace je tedy především Poslanecká sněmovna PČR. Ovšem i zde se nic nezměnilo oproti minulým několika letům, ve kterých otázku politizace sledujeme. Multilaterální instituce a spolupráce se dostávají do veřejné diskuse na půdě sněmovny především jako kontext, z kterého pochází právní předpisy určené ke schválení na národní úrovni. V tomto ohledu se do povědomí PS PČR dostala poměrně aktivní Mezinárodní organizace práce v souvislosti s ratifikací *Protokolu k Úmluvě o nucené práci* a k informaci *Doporučení o dodatečných opatřeních k nucené práci*,¹³ ratifikace *Úmluvy o ochraně mateřství*¹⁴ a ratifikace *Úmluvy o podpoře kolektivního vyjednávání*¹⁵; OSN v souvislosti s ratifikací *Pařížské dohody o změně klimatu*¹⁶ a v diskusi o mandátu mise MINUSMA¹⁷; Mezinárodní trestní soud v souvislosti s informováním o vývoji na Ukrajině¹⁸; Rada Evropy v souvislosti s ratifikací *Úmluvy o opatřeních proti obchodování s lidmi*,¹⁹ ratifikací *Úmluvy o prevenci terorismu* a v souvislosti s ratifikací *Úmluvy o prevenci a potírání násilí na ženách a domácího násilí* (tzv. Istanbulské konvence²⁰); nebo Mezinárodní banka hospodářské spolupráce v souvislosti s ratifikací změny *Dohody o zřízení a činnosti banky*.²¹

Nejzajímavější možnost analýzy politizace multilateralismu poskytla mimořádná 51. schůze Poslanecké sněmovny svolaná za účelem poskytnutí informací o prioritách české zahraniční politiky z úst předsedy vlády Bohuslava Sobotky a ministra zahraničních věcí Lubomíra Zaorálka.²² Schůzi otevřel předseda ODS Petr Fiala, s vysvětlením, proč ji jeho strana svolala, aby pak přenechal slovo premiérovi Sobotkovi a ministru Zaorálkovi, po nichž vystoupili např. předseda KSČM Vojtěch Filip nebo poslanci František Laudát a Marek Černoch. Ačkoliv byla rozprava zajímavá, poměrně bohatá a rozvíjela celou řadu zahraničněpolitických témat, včetně např. nově se vyvíjejícího vztahu k Číně, euroatlantického směřování, vztahu k NATO či otázky migrace, nebylo téma multilateralismu *de facto* dotčeno. Nejvýmluvnější bylo vystoupení premiéra, který se ve svém projevu rozhodl systematicky shrnout hlavní priority české zahraniční politiky, přičemž jasný prim získala Evropská unie, visegrádská

spolupráce a dobré sousedské vztahy, s obzvláštním důrazem na rovinu ekonomické prosperity. Mezinárodní rozměr nezískal žádný prostor, až na strohou zmínku, která jasně shrnuje jeho opomíjení a podřadnost: „*Samozřejmě tady máme rámeček mezinárodního práva a musíme vyžadovat jeho respektování. Máme tady rámeček Organizace spojených národů. Ale nic z toho za nás nevyřeší otázku, jak udržet v globálním světě naši pozici, jak udržet naši konkurenceschopnost, jak udržet naši prosperitu a naše pracovní místa.*“²³

Pokud ovšem multilaterální platformy nejsou předmětem veřejné diskuse *per se*, plní jednu zajímavou roli, jež stojí za zdůraznění, a to, že slouží jako jakýsi garant objektivních stanovisek a hodnocení a morálních hodnot. V parlamentních diskusích se na ně odkazuje jako na autority, které dodávají všeobecně přijímanou a relativně nepochybnou legitimitu tvrzení při diskusích o různých tématech. Tak bylo odkazováno např. na OSN v debatách o odvolatelnosti veřejného ochránce práv²⁴; OECD jako zdroje studií k EET²⁵ nebo k debatám o školství²⁶; nebo Radu Evropy ve vztahu k diskusi o protikorupčních opatřeních.²⁷

Senát PČR pak z hlediska politizace nijak nepřekvapil a kopíroval zejména témata již představená na půdě Poslanecké sněmovny, aniž by nabídl výraznější debaty, jež by se daly považovat za politizaci tematiky.

Druhým klíčovým konceptem této knihy je *polarizace*. Ten nás vede k hledání odpovědi na otázku, zdali je opomíjení a nepolitizace multilateralismu výsledkem výrazně odlišných politických postojů, jejichž neslučitelnost by vedla k zablokování veřejné debaty o mezinárodní spolupráci. Jak se ukazuje dlouhodobě, nepolitizace není výsledkem protikladných představ o směřování českého multilateralismu. Mezinárodní diplomacie je dlouhodobě opomíjeným rozměrem zahraniční politiky, který stojí na okraji zájmu, jak jasně doložil premiér Sobotka, jehož výrok se dá brát jako lapidární shrnutí českého vztahu k mezinárodním platformám.

MULTILATERÁLNÍ ROZMĚR ČESKÉ ZAHRANIČNÍ POLITIKY: AGENDA A UDÁLOSTI

Bezpečnostní multilateralismus ČR

Z hlediska dynamiky mezi jednotlivými pilíři multilaterálního rozměru bylo zajímavé sledovat, jak bezpečnostní multilateralismus ustoupil dalším dvěma pilířům, zejména pak nově se vzedmuvšímu pilíři ekonomicko-rozvojovému.

Z hlediska teritoriálního byly priority bezpečnostní multilaterální spolupráce *de facto* neměnné. Hlavní důraz byl kladen především na Ukrajinu. Ministr L. Zaorálek se zřetelně vyjádřil, že je to právě Ukrajina, která představuje v regionálním kontextu klíčové bezpečnostní téma, když na půdě OBSE řekl: „*Na pozadí krize v a okolo Ukrajiny, nejvážnější krize evropské bezpečnosti za desítky let, mi dovoluňte vyjádřit přání, že budeme schopni znovunastolit vzájemný respekt a dodržovat základní principy a závazky OBSE.*“²⁸

Česká republika také vyzvala „*všechny strany k plnému dodržování svých závazků vyplývajících z Minských dohod, jakožto prvního kroku k udržitelnému řešení*

konfliktu založeného na respektu k ukrajinské suverenitě, politické nezávislosti, jednotě a územní celistvosti“.²⁹

Nakonec byla situace na Ukrajině zmíněna v širším kontextu jako jeden z rozhodujících negativních faktorů pro zajištění bezpečnosti v Evropě. Takto se – nejen – k ukrajinskému dění vyjádřil ministr Zaorálek na prosincové ministerské radě OBSE v Hamburku. Jasně připomněl, že k zajištění bezpečnosti je třeba „*odstranit dělicí linie v Evropě; ukrajinská, moldavská a gruzínská nezávislost, suverenita a územní integrita s mezinárodně uznanými hranicemi musí být obnoveny*“.³⁰

Z hlediska tematických priorit, samozřejmě vyvstává otázka kontroly zbrojení. Obecně se k danému tématu vyjádřil ministr Zaorálek opět v Hamburku. Zdůraznil, že je třeba soustředit se na prioritu „*kontroly zbrojení a opatření určených k budování důvěry a bezpečnosti. Iniciativa [...] [se znovu zaměří] na kontrolu zbraní a strukturovaný dialog navrhovaný Spojenými státy jsou příhodnými opatřeními k adresování rostoucích bezpečnostních obav ohledně militarizace našich vztahů a nových hrozeb vůči evropské bezpečnosti*“.³¹

Jednou z rozhodujících součástí režimu kontroly zbrojení je *Smlouva o obchodu se zbraněmi* (ATT). Té se týkala srpnová konference smluvních stran, jež proběhla již po druhé a odehrála se v Ženevě. Česká republika zde zejména podpořila zřízení pracovní skupiny pro implementaci: „*Aby mohl být naplněn mezinárodní závazek udržování efektivního nástroje pro regulaci mezinárodního obchodu s konvenčními zbraněmi, přikládáme implementaci smlouvy prvořadý význam*“.³²

Rozhodující tematická priorita je pak také kladena na otázku nešíření jaderných zbraní, resp. jaderného odzbrojování. To bylo potvrzeno vystoupením české reprezentantky Dany Drábové na jubilejní 60. Generální konference Mezinárodní agentury pro atomovou energii konající se na konci září 2016 ve Vídni. Předsedkyně Státního úřadu pro jadernou bezpečnost ve svém projevu především poukázala na nutný dohled nad radioaktivními materiály a varovala před jejich možným zneužitím k teroristickým účelům především v místech, jako jsou nemocnice či průmyslové výroby, které nejsou dostatečně chráněné. Mimo to připomněla aktivity Komise pro bezpečnostní standardy MAAE, které znovu předsedá, a také české setkání s hlavou Íránské organizace jaderné energie Alím Akbarem Salehím.³³

Na to navázala v prosinci Mezinárodní konference o jaderném zabezpečení s podtitulem „*Závazky a činy*“, kde Českou republiku opět zastupovala D. Drábová. Tato konference se naposledy konala v roce 2013 a představovala tak klíčovou událost na poli jaderného nešíření, kontroly a odzbrojování.³⁴

Poslední bezpečnostní prioritou, která se do popředí dostala víceméně až v roce 2015, je otázka boje proti terorismu a jeho potírání. Mezinárodnímu terorismu a boji proti němu se dostalo pozornosti především v monotematickém vystoupení prezidenta Miloše Zemana, jenž v září 2016 již tradičně zastupoval Českou republiku ve všeobecné rozpravě na 71. zasedání Valného shromáždění OSN.

Ve svém projevu varoval před metastázováním rakoviny terorismu, a zejména před možným vytvořením islámského státu v Afghánistánu po stažení jednotek NATO, a před rychlou radikalizací populace, jak se to stalo v Německu před druhou světo-

vou válkou. M. Zeman také volal po větší odvaze a apeloval na to, že je třeba provádět akce, na nichž by se podílely prakticky všechny členské země OSN.

Nakonec opětovně zdůraznil svou představu vojenského řešení, které má být zaměřeno na výměnu informací bezpečnostních služeb a operace speciálních jednotek, nikoliv realizování velkých pozemních invazí: „*Nepotřebujeme masivní teritoriální operaci. Tou zkušeností jsme si již prošli v Iráku, v Sýrii, v Libyi. Dokázali jsme ničít, ale nedokázali jsme budovat. My ale musíme zaútočit na citlivé body, na nervový systém mezinárodního terorismu, a nikoliv okupovat území. Musíme zaútočit na mozek, nikoliv na tělo.*“³⁵

Důležitou událostí bylo také setkání ministra Zaorálka s generálním tajemníkem OSN Pan Ki-munem, na němž diskutovali zejména o bezpečnostních otázkách, a to především o terorismu a uprchlické krizi.³⁶

Nakonec vzpomeňme důležitou personální událost. Stálou misi v New Yorku opustila Stálá představitelka ČR v OSN Edita Hrdá, kterou vystřídala velvyslankyně Marie Chatardová. Ta předala pověřovací listinu generálnímu tajemníkovi OSN Pan Ki-munovi 2. 8. 2016.³⁷

Lidskoprávní a mezinárodněprávní multilateralismus ČR

Lidskoprávní agenda tradičně představovala aktivní a klíčovou součást v českém multilateralismu. Její význam jasně vyzvedl ministr Jiří Dienstbier ve svém projevu na půdě Rady pro lidská práva. Dienstbier prohlásil, že „*Česká republika pevně podporuje robustní multilaterální lidskoprávní systém, který odpovídá včasné a efektivně na porušení a zneužívání lidských práv napříč světem*“. Stejně tak ministr zdůraznil, že Česká republika je „*odhodlaná hrát konzistentní a aktivní roli v Radě pro lidská práva*“.³⁸

Nevyhnutelně se Česká republika vyjadřovala k událostem na Ukrajině. Na půdě Rady OSN pro lidská práva se představitel ČR ostře vymezil proti trvalé ruské přítomnosti a podílu Ruska na konfliktu, stejně jako vyjádřil znepokojení nad neprošetřením majdanských vražd. Hlavní důraz byl ale kladen na události na Krymu: „*Jsem hluboce znepokojeni dalším zhoršováním lidskoprávní situace na Krymu po nelegální anexi Ruskou federací. Jsme zejména znepokojeni systematickým porušováním lidských práv zaměřeným na krymské Tatary a ukrajinsky mluvící komunity a naléháme na de facto autority v nelegálně anektovaném Krymu, aby zajistily neomezený přístup mezinárodním lidskoprávním pozorovatelům.*“³⁹

Obdobně se Česká republika postavila proti porušením lidských práv zahrnující mučení, špatné zacházení a zadržování v izolaci⁴⁰ a taktéž apelovala proti omezování a zákazům poskytování nezbytné humanitární pomoci.⁴¹ Z českého hlediska je také zajímavý odsudek Vysokého komisaře pro lidská práva proti odebrání „akreditace“ české nevládní organizaci Člověk v tísni v Doněcké oblasti.⁴²

Situaci v Sýrii se v roce 2016 dostalo trochu méně pozornosti než v předchozích letech. Česká republika mj. odsoudila všechny strany za útoky, především vzdušné, proti civilní populaci a infrastrukturám, zejména lékařským zařízením, a vymezila se proti vyhladovění jako metodě vedení boje. Již tradičně se vyjádřila pro politické

řešení konfliktu a volala po trestní odpovědnosti za válečné zločiny: „*Zločiny proti lidskosti a válečné zločiny zaznamenané Komisí musí být vyšetřeny a odpovědné osoby musí být povolány k odpovědnosti. Proto by měla Rada bezpečnosti naléhavě postoupit dění v Sýrii k Mezinárodnímu trestnímu soudu. Česká republika silně podporuje veškeré úsilí o nalezení politického řešení konfliktu v souladu s Ženevským komuniké a rezolucemi Rady bezpečnosti 2254 a 2268.*“⁴³

K událostem v Sýrii se velvyslanec Jan Kára vyjádřil ještě jednou, když Česká republika spolusponzorovala rezoluci týkající se tíživé situace v Aleppu volající po komplexním a nezávislém vyšetření událostí, stejně jako opětovném zdůraznění snahy najít politické řešení.⁴⁴

S ohledem na teritoriální zaměření lidskoprávního multilateralismu se nic zvláštního nezměnilo. Česká republika se opět přiklonila ke kritice Myanmaru/Barmy za omezování práva na shromažďování, sdružování a vyjadřování⁴⁵; vyzvala KILDR k okamžitému zastavení porušování lidských práv, propuštění politických vězňů, a usilovala o dosažení trestní odpovědnosti, včetně možného postoupení zločinů severokorejského režimu k Mezinárodnímu trestnímu soudu⁴⁶; vyzvala Demokratickou republiku Kongo, aby posílila právní stát a naplnila podmínky pro řešení konfliktu stanovené rezolucí RB OSN č. 2277 z roku 2016⁴⁷; vyzvala libyjskou vládu, aby plně spolupracovala s Mezinárodním trestním soudem a odsoudila násilí na žurnalistech a lidskoprávních aktivistech⁴⁸; varovala před zmenšujícím se prostorem pro občanskou společnost a volala po zajištění spravedlivého a svobodného volebního procesu v Kambodži⁴⁹; nově se vymezila vůči Burundi a odsoudila všechna porušení lidských práv, zejména systematické útoky na lidskoprávní obhájce a novináře, podpořila záměr ustavit nezávislou vyšetřovací komisi⁵⁰ a zdůraznila nutnost propuštění zadržených osob zapojených do povstání a znovu zahájení provozu soukromých rozhlasových stanic⁵¹; nakonec se tradičně vymezila proti lidskoprávním proviněním Ruska, Číny, Bahrajnu, Jižního Súdánu⁵², Saúdské Arábie, Jemenu či Venezuely.⁵³

Z hlediska tematických priorit si můžeme připomenout shrnující vystoupení ministra J. Dienstbiera. Dle něj Česká republika obhajuje všechna lidská práva, ale zaměřuje se především na „*podporu občanské společnosti [...] podporu svobody projevu a volného přístupu k informacím [...] podporu plné a rovné participace na politických a veřejných záležitostech [...] stejně jako na lidská práva v zaměstnání a environmentálním kontextu*“.⁵⁴ Zde stojí za zmínku zejména důraz na sociální práva a životní prostředí jako krok správným směrem, který odpovídá úsilí vlády prosazovat všechny roviny lidských práv, a navíc je zasazovat do aktuálního globálního rámce udržitelného rozvoje.

Rozhodující prioritou z výše zmíněných byla v posledních několika letech zejména otázka rovné politické participace. Ministr Dienstbier k ní na půdě Rady pro lidská práva dodal, že „*Česká republika pokračuje v práci na zlepšování a rozšiřování možnosti uplatňování práva na participaci na veřejných záležitostech, [...] reprezentující tak základní kámen demokracie a funkčních společností. Tři rezoluce o rovné participaci na politických a veřejných záležitostech přijatých konsensuálně Radou jsou svědectvím našeho úsilí v této oblasti.*“⁵⁵

I v roce 2016 Česká republika neustala s prací na výše zmíněných rezolucích a spolu s Botswanou, Nizozemskem, Indonésií a Peru opětovně předložila Radě pro lidská práva rezoluci se zaměřením na rovnou participaci, tentokrát směřující k „*iniciování načrtnutí vodítek OSN, jako praktického dokumentu, který by napomáhal státům k efektivní implementaci práva na účast na veřejných záležitostech*“.⁵⁶ I po čtvrté byla předložená rezoluce přijata konsenzem.⁵⁷

Stejně tak se k této prioritě vyjádřil ministr Zaorálek v rámci Ekonomicko-environmentálního fóra zaměřeného na téma dobrého vládnutí. Zdůraznil, že pokud chceme dosáhnout dobrého vládnutí, je třeba „*aktivní participace veřejnosti na veřejných záležitostech a také je rozhodující angažování občanské společnosti v otázkách vztahujících se k veřejné správě. Kde mohou lidé aktivně a bez diskriminace pomáhat tvárotvarovat vývoj a budoucnost svých komunit, existuje větší pravděpodobnost, že veřejná služba bude zažívat více podpory vedoucí ku stabilitě a udržitelnosti.*“⁵⁸

S politickou participací souvisí také další dlouhodobý lidskoprávní záměr, a to důraz na svobodu projevu a budování občanské společnosti a svobodných médií. Ministr Dienstbier shrnul, že „*Česká republika pevně podporuje svobodný a zmocňující prostor pro občanskou společnost. Respekt svobody shromažďování a sdružování, svobody projevu a médií jsou základními stavebními bloky demokracie, právního státu a participace veřejnosti.*“⁵⁹

Důraz na tuto dimenzi lidských práv prokázala Česká republika dále např. tím, že uspořádala panelovou diskusi jako paralelní součást 33. zasedání Rady lidských práv, která se týkala možných způsobů rozšiřování a obrany prostoru pro občanskou společnost. Panelová diskuse se konala 23. září v Ženevě a byla spolupořádána Kolumbií, Norskem a Úřadem vysokého komisaře pro lidská práva.⁶⁰

Neodmyslitelnou součástí lidskoprávní agendy posledních minimálně tří let je otázka ženských, resp. genderových práv. Té se dostává v českém lidskoprávním multilateralismu čím dál více pozornosti. Nejvýraznější prostor měl k vyjádření českého postoje k této otázce ministr J. Dienstbier především během 60. zasedání Komise pro postavení žen v OSN v New Yorku. Připomněl, že „*aktivní podpora genderové rovnosti je i nadále jednou z priorit české vlády*“. Mimo obecného závazku jasně vymezil všechny klíčové legální nástroje, které vládní koalice v této oblasti schválila, včetně opatření v oblasti zaměstnávání, péče o děti či opatření proti genderově podmíněnému násilí.⁶¹

To, že dané téma patří mezi jasné tematické priority českého lidskoprávního multilateralismu, bylo potvrzeno uspořádáním dvou seminářů. V jednom, moderovaném ministrem Dienstbierem, se diskutující zabývali otázkou, jak může přispět technologický vývoj k hlubší genderové rovnosti.⁶² Druhý seminář byl věnován otázkám domácího násilí. I zde vystoupil ministr Dienstbier jako jeden z řečníků na dané téma.⁶³

Další ukázkou rostoucího významu lidských práv žen v českém multilateralismu bylo jasné vyjádření se na půdě RLP, při dialogu se zvláštním zpravodajem pro mučení, proti různým formám tradic, které vedou k mučení a mrzačení žen: „*Velmi vítáme, že jste věnoval zvláštní kapitolu vaší zprávy mučení a praktikám ubližování, které se dotýkají dívek, jako je násilí ze cti, ženská obřízka nebo dětské a nucené*

sňatky. Je důležité připomínat mezinárodní komunitě, že tyto akty jsou mučením a špatným zacházením, a proto musí být bez výjimky zakázány včetně sociálních norem, kulturních věr, tradic a náboženství.“⁶⁴

V roce 2016 lze zřetelně pozorovat lepší konceptuální uchopení lidskoprávní multilaterální politiky a vzájemné propojení jednotlivých tematických priorit. Příkladem budiž propojení ochrany občanské společnosti a ženských práv při dialogu se Zvláštním zpravodajem pro situaci obránců lidských práv Michelelem Forstem. Česká republika „klade velký důraz na podporu organizací a jedinců po celém světě, kteří hájí lidská práva pro sebe i ostatní. Zvláštní pozornost věnujeme ženským ochránkyním lidských práv a specifickým formám perzekuce, kterým čelí.“⁶⁵

Obdobný důraz, nejen na oba tematické pilíře českého lidskoprávního multilateralismu, nabídla i česká vystoupení v rámci Implementační konference lidskoprávní dimenze OBSE, jejíž 20. ročník proběhl v září 2016 ve Varšavě.⁶⁶ V dílčích vystoupeních se čeští zastupitelé zaměřili na zkvalitnění pozorovatelských volebních misí⁶⁷; zdůraznili nezbytnost svobody projevu, především u novinářů, ale také obecněji občanských aktivistů⁶⁸; a zaměřili se na práva žen a zejména na implementaci právních nástrojů, jež mají zajistit jejich rovnou participaci ve společnosti.⁶⁹

Dalším velkým tématem, které se v posledních letech objevuje, je otázka práv Romů. To ovšem nepatří mezi vybraná prioritní témata, ale dostává se do agendy spíše jako reakce na předchozí kritiku z klíčových lidskoprávních mezinárodních organizací. Česká republika se tak k tématu dostala v rámci výše zmíněné Implementační konference. Skrze své reprezentanty v jednotlivých pracovních setkáních se omluvila za nezákonné sterilizace romských žen a potvrdila jejich možnost domáhat se odškodnění u soudů⁷⁰; vyjádřila se ke kritice diskriminace Romů, potvrdila zájem na odkupu prasečí farmy v Letech u Písku⁷¹ a taktéž se vyjádřila k aktivní snaze o inkluzi (zejména) romských dětí do normálního školského systému.⁷²

Posledním tématem, kterému se nelze vyhnout, byla otázka migrace a uprchlictví. Na tomto poli zastupoval Českou republiku velvyslanec J. Kára, který vystoupil na 67. zasedání výkonného výboru UNHCR v říjnu 2016. Velvyslanec Kára se vyjádřil zejména k českému příspěvku k zmírňování utrpení migrantů a uprchlíků: „Hrajeme a budeme hrát aktivní roli při zvyšování soběstačnosti a odolnosti VPO, uprchlíků a jejich hostitelských komunit, zejména ve vztahu k afghánským uprchlíkům v Íránu a Pákistánu, stejně jako palestinským uprchlíkům na Blízkém východě. Co se týče konfliktů v Sýrii a Íráku, Česká republika rozvíjí aktivní a vysoce ceněnou spolupráci s UNHCR.“⁷³

S migrační a uprchlickou tematikou souvisí i významný úspěch Tomáše Bočka, který se stal od 1. února prvním Zvláštním představitelem generálního tajemníka Rady Evropy pro migraci a uprchlíky. Zřízení této pozice je institucionální reakcí na složitou migrační situaci v Evropě. Pozice má být zaměřena především na získávání informací a jejich sdílení s generálním tajemníkem a dalšími klíčovými institucemi, jako jsou UNHCR, IOM, EU nebo UNICEF.⁷⁴

Poslední z rozhodujících lidskoprávních multilaterálních platforem je Rada Evropy. Nejdůležitější událostí na její půdě je Výbor ministrů; ten se po 126. sešel v květnu v Sofii. Českou delegaci vedl náměstek ministra zahraničních věcí Ivo Šrámek.

mek. Ten pokračoval v trendu kladení důrazu na svobodu projevu a nezávislost médií. Nevyhnutelně se také musel vyjádřit k postavení migrantů a uprchlíků a vyjádřil podporu generálnímu tajemníkovi při řešení všech těchto otázek.⁷⁵

V srpnu navštívil předseda parlamentního shromáždění Rady Evropy Pedro Agramunt Prahu a jednal se státním tajemníkem MZV Petrem Gajduškem. V rámci společného jednání se probírala nejen problematika terorismu, extremismu a migrace, ale i Turecka nebo práv romské menšiny v České republice. P. Agramunt také ocenil výrazně aktivní roli české Stálé delegace.⁷⁶

Výraznou personální událostí na poli mezinárodněprávního multilateralismu bylo znovuzvolení Ivany Hrdličkové do předsednického křesla Zvláštního tribunálu pro Libanon, kde je od listopadu 2012 soudkyní.⁷⁷ Stejně významnou událostí je i znovuzvolení Pavla Šturmy do Komise OSN pro mezinárodní právo. P. Šturmu opětovně zvolilo Valné shromáždění 3. listopadu v New Yorku na období 2017–2021.⁷⁸

Ekonomický a rozvojový multilateralismus ČR

Ekonomický a rozvojový rozměr zaznamenal velký posun z hlediska významu v rámci české multilaterální aktivity spolu s nástupem nového ekonomicko-rozvojového globálního rámce vyjádřeného v Agendě 2030 a Cílech udržitelného rozvoje.

Největší událostí v tomto rozměru české multilaterální spolupráce v roce 2016 bylo rozhodně zvolení do pozice místopředsednické země v rámci Hospodářské a sociální rady OSN (ECOSOC). Česká republika byla zvolena v hlasování, které se odehrálo 28. 7. 2016, a dostala jednoroční mandát. Ministr Lubomír Zaorálek se u příležitosti zvolení do místopředsednické pozice vyjádřil takto: „*Česká vláda, stejně jako já osobně, klade od prvopočátku důraz na aktivní a efektivní zahraniční politiku. Naše členství v ECOSOCU a potvrzené místopředsednictví je toho důkazem. Těší mě to o to více, že se tak stává v době, kdy ECOSOC sehraje důležitou roli při naplňování Agendy 2030 pro udržitelný rozvoj.*“⁷⁹

V obdobném duchu se k významu českého členství v ECOSOC – ještě před zvolením do místopředsednické pozice – vyslovila ve svém vystoupení velvyslankyně Edita Hrdá na slavnostním zasedání k 70. výročí ECOSOC, ve kterém připomněla především historii českého působení v této instituci. E. Hrdá zdůraznila, že je dobrou zprávou, že české členství „*se shoduje se 70. výročím ECOSOCu. Česká republika přikládá Radě velkou důležitost a má dlouholetou tradici účasti na její práci. Československo bylo jedním ze zakládajících členů ECOSOCu a bylo součástí úplně prvního byrů.*“⁸⁰ Stejně rozhodně jako ministr Zaorálek vyjádřila víru v aktivní české členství a shrnula priority, které chce ČR prosazovat. „*Jako aktivní a spolupracující člen bude Česká republika podporovat práci Rady na tématech, která jsou blízka našim srdcím – jako jsou vzdělávání, lidská práva, genderová rovnost, inkluzivní ekonomický růst a ochrana životního prostředí.*“⁸¹

České členství a místopředsednictví v Hospodářské a sociální radě OSN a potenciál, který tato pozice skýtá pro možnou aktivní roli při naplňování Agendy 2030, pak tvořily jakousi jednotící linii českého ekonomicko-rozvojového multilateralismu, jak před zvolením do byra Rady, tak po něm. Ministr L. Zaorálek téma vymezil ve svém projevu na Politickém fóru na vysoké úrovni k udržitelnému rozvoji (HLPF). Nejprve

vyslovil přesvědčení, že právě politické fórum Hospodářské a sociální rady je klíčovou platformou pro zajištění politického vedení za účelem naplnění Agendy 2030. Kromě rozvinutí národní a regionální aktivity ČR zdůraznil, že na globální úrovni by Česká republika ráda Agendu prosazovala z místopředsednické pozice: „*Můžu Vám slíbit, že pokud bude Česká republika zvolena do byra ECOSOC, udělá maximum pro úspěch Agendy 2030 pro udržitelný rozvoj, v který všichni doufáme.*“⁸²

Druhou rozhodující platformou této dimenze multilateralismu je samozřejmě OECD. Zde se odehrálo v roce 2016 několik významných událostí hodných připomenutí. Jako první zmíníme historicky první zhodnocení systému zahraniční rozvojové spolupráce České republiky ze strany OECD. Hodnotící zprávu OECD představila v Praze 22. listopadu ve Velkém sále MZV Charlotte Petri Gornitzka, předsedkyně Výboru pro rozvojovou pomoc. Česká rozvojová pomoc byla hodnocena pozitivně. Ch. Petri Gornitzka ocenila funkční institucionální strukturu, ale i specifické aktivity k omezování chudoby a nerovností např. v Moldavsku a v Etiopii. Klíčové doporučení směřovalo zejména k navýšení finančního objemu rozvojové pomoci.⁸³

S důrazem na rozvojovou agendu pokračovala i česká delegace na zasedání ministerské rady OECD, které se konalo v červnu v Paříži. Českou republiku na něm zastupoval náměstek ministra průmyslu a obchodu Tomáš Novotný a velvyslanec Pavel Rozsypal. Zasedání se zaměřilo na otázku produktivity pro inkluzivní růst. T. Novotný se za ČR vyjádřil především k otázce zahájení implementace Cílů udržitelného rozvoje skrze přípravu strategického dokumentu *Česko 2030*, zpracovaného jak orgány veřejné správy, tak podnikatelskými a neziskovými subjekty.⁸⁴

Další významným momentem byla zářijová návštěva náměstka ministra zahraničních věcí Martina Tlapy v Paříži. Během ní mj. jednal se zástupcem generálního tajemníka Douglasem Frantzem, s ředitelem Direktorátu OECD pro obchod a zemědělství Kenem Ashem, s ředitelem Rozvojového centra OECD Mario Pezzinim i s předsedkyní Výboru pro rozvojovou pomoc OECD Charlotte Petri Gornitzkou. I v těchto jednáních byl kladen důraz především na spolupráci OECD a České republiky při naplňování Agendy 2030 v době českého působení v Hospodářské a sociální radě OSN.⁸⁵

Důležitou událostí související ovšem spíše s ekonomickou dimenzí OECD byla návštěva generálního tajemníka OECD v Praze, která se uskutečnila 6. a 7. června. Generální tajemník se během ní zaměřil především na představení Hospodářského přehledu OECD ČR 2016, konkrétně na témata produktivity práce a otázky efektivnosti veřejného sektoru.⁸⁶ Setkal se také s ministrem Lubomírem Zaorálkem, premiérem Bohuslavem Sobotkou, guvernérem České národní banky Miroslavem Singerem a s předsedou Poslanecké sněmovny Parlamentu ČR Janem Hamáčkem.⁸⁷

Multilaterální platformou, která rozvíjí důležitou součást ekonomicko-rozvojového multilateralismu, je OBSE. Tradiční Ekonomické a environmentální fórum OBSE se v roce 2016 odehrálo v pořadí již po 24. a jako jeden z úvodních řečníků vystoupil v pražském Černínském paláci, kde se fórum odehrávalo, ministr Zaorálek. Hlavním tématem tohoto ročníku bylo „dobré vládnutí“ jako nástroj rozvoje bezpečnosti a stability. L. Zaorálek zde zdůraznil, že ČR „je rozhodnuta přispět ke globálnímu dobrému vládnutí skrze členství v byru Hospodářské a sociální rady OSN“. Ministr také propojil otázku dobrého vládnutí s novým globálním rámcem, když řekl, že

bychom se měli zaměřit na „*příspěvek, který OBSE můžeme učinit k implementaci průlomové Agendy 2030, skrze posilování odolnosti svých členů*“.⁸⁸

Nakonec připomeňme dvě zajímavé události spojené s OSN, které nesouvisí s Hospodářskou a sociální radou, ale i přesto jsou významné. První z nich je určitě podepsání *Pařížské dohody*. Pokud má mít přihlášení se k udržitelnému rozvoji skutečně nějaký smysl, je třeba klást důraz na ekologický rozměr, který dohoda reprezentuje. Ministr životního prostředí Richard Brabec tak učinil 22. 4. 2016 v sídle OSN v New Yorku a dodal, že „*Česká republika považuje dnešní podpisový ceremoniál a následnou ratifikaci Pařížské dohody za dva velmi důležité kroky procesu následujícího po COP21 a budování důvěry mezi všemi stranami*“.⁸⁹ R. Brabec také propojil ekologický rozměr s rozměrem rozvojovým, když prohlásil, že jelikož „*je třeba universálního jednání, musíme zajistit, že ty nejchudší a nejzranitelnější rozvojové země obdrží podporu, kterou potřebují [...] Česká republika bude pokračovat v podpoře mírnění klimatických změn a implementaci opatření skrze svou oficiální rozvojovou pomoc*“.⁹⁰

Nakonec připomeňme zvyšující se význam sociální dimenze lidských práv v rámci nové ekonomicko-rozvojové strategie, což můžeme demonstrovat např. na důležité návštěvě generálního ředitele Mezinárodní organizace práce Guye Rydera, jež se odehrála na konci listopadu. G. Ryder se setkal s vrcholnými představiteli české exekutivy, např. s ministrem L. Zaorálkem nebo ministrem J. Dienstbierem. S ministryní Michaelou Marksovou pak podepsal *Dohodu o partnerství v oblasti rozvojové spolupráce mezi ČR a ILO*.⁹¹

S touto významnou událostí souvisí i předcházející účast ministryně Marksově na 105. zasedání Mezinárodní konference práce v červnu. Konference byla zaměřená na téma „*Budoucnosti práce*“. Marksová poukázala na konceptuální provázanost jednotlivých oblastí multilaterální politiky. Nejprve zdůraznila, že rozhodujícím principem při tvorbě politik musí být důraz na snižování nerovností, zejména genderové nerovnosti, a propojila své vize s Agendou 2030. „*Pevně věřím, že naše společné úsilí v iniciativě Budoucnost práce učiní Agendu 2030 pro udržitelný rozvoj skutečně udržitelnou*“.⁹²

ZÁVĚR

Jako již tradičně lze hodnotit celkové působení české multilaterální politiky jakožto proaktivní s důrazem na spolupracující jednání. Přičemž se zdá, že se postupně snižuje reaktivita českého multilateralismu ve prospěch proaktivního přístupu.

Posun od reaktivního přístupu k proaktivnímu lze pozorovat zejména na poli ekonomicko-rozvojovém. Silným impulzem k samostatné aktivní roli je především české působení v Hospodářské a sociální radě OSN, a zejména pak obsazení místopředsednické pozice v roce 2016. Z hlediska ekonomického multilateralismu můžeme pozorovat pokladný posun od adaptace na vnější politiku neoliberalismu v evropském i globálním kontextu směrem k aktivnějšímu důrazu na sociální práva. U rozvojového multilateralismu, který je tradičně jednou z neaktivnějších oblastí české mezinárodní spolupráce, umožnilo výše zmíněné členství rozvinutí ještě razantnější aktivity. Mů-

žeme tak u obou dimenzí tohoto rozměru sledovat kladení důrazu na *vytváření společné politiky*.

Vytváření společné politiky již stabilně definuje i lidskoprávní rozměr, a na tom se nic nezměnilo ani v roce 2016, dva roky po odchodu z Rady pro lidská práva. Česká aktivita na tomto poli je jasně definovaná, výrazně proaktivní a, jak ukazuje např. dlouhodobá společná aktivita s dalšími zeměmi na předkládání rezolucí týkajících se veřejné participace, tihne ke spolupracujícimu jednání.

Stabilním je i český přístup k bezpečnostní multilaterální tematice. Na poli akutních teritoriálních hrozeb hraje roli spíše evropeizace a multilaterální politika má především podobu *adaptace na vnější politiku*. Ovšem z hlediska tematických priorit, tedy kontroly (jaderného) zbrojení a ozbrojování, pokračuje Česká publika v proaktivním spolupracujícím jednání a vytváření společné politiky.

Jak ovšem naznačila analýza politizace výše, je zřejmé, že proaktivní přístup nevyplyvá z vědomé reflexe široké části politické reprezentace a (odborné) veřejnosti. Už dlouhodobě jsou zásluhy aktivního působení na poli mezinárodních organizací spíš důsledkem práce dílčích stálých misí a odborníků ministerstva. V roce 2016 se také projevila výraznější role ministra pro lidská práva Jiřího Dienstbiera. Ovšem multilaterální diplomacie je obecně a dlouhodobě opomíjeným rozměrem zahraniční politiky, jak lze nejlépe pozorovat na prohlášení premiéra B. Sobotky v úvodu této kapitoly.

Poznámky

- ¹ MZV ČR: *Koncepce zahraniční politiky ČR*. On-line: http://www.mzv.cz/jnp/cz/zahranicni_vztahy/analyzy_a_koncepce/koncepce_zahranicni_politiky_cr.htm.
- ² MZV ČR: *Koncepce zahraniční politiky České republiky*. On-line: http://www.mzv.cz/file/675937/koncepce_zahranicni_politiky_2011_cz.pdf. Pro bližší rozbor např. Blažek, Jan (2014): Multilaterální rozměr české zahraniční politiky. In: Kořan, Michal a kol.: *Česká zahraniční politika v roce 2013. Analýza ÚMV*. Praha: Ústav mezinárodních vztahů, s. 269–270.
- ³ Šárka, Moravcová (2013): Multilaterální rozměr české zahraniční politiky. In: Kořan, Michal–Ditrich, Ondřej a kol.: *Česká zahraniční politika v roce 2012. Analýza ÚMV*. Praha: Ústav mezinárodních vztahů, s. 236.
- ⁴ Kořan, Michal et al. (2015): *Česká republika v mezinárodních organizacích: mezi teorií a praxí*. Praha: Ústav mezinárodních vztahů, s. 30–32.
- ⁵ Tuto hierarchii zdárně popisuje Kořan et al. (2015): *Česká republika v mezinárodních organizacích: mezi teorií a praxí*, op. cit., s. 75–76. Stejně tak pro rozbor evropeizace českého multilateralismu viz minulý ročník ročenek *Česká zahraniční politika* (min. od roku 2010).
- ⁶ Pro bližší rozbor Blažek, Jan (2016): Multilaterální rozměr české zahraniční politiky. In: Kořan, Michal a kol.: *Česká zahraniční politika v roce 2015. Analýza ÚMV*. Praha: Ústav mezinárodních vztahů, s. 294–295.
- ⁷ Vláda ČR: *Programové prohlášení vlády České republiky*, 14. 2. 2014. On-line: <http://www.vlada.cz/cz/media-centrum/dulezite-dokumenty/programove-prohlaseni-vlady-cr-115911/>.
- ⁸ Vláda ČR: *Koaliční smlouva mezi ČSSD, hnutím ANO 2011 a KDU-ČSL na volební období 2013–2017*, 29. 1. 2014. On-line: <http://www.vlada.cz/cz/media-centrum/dulezite-dokumenty/koalicioni-smlouva-mezi-cssd--hnutim-ano-2011-a-kdu-csl-na-volebni-obdobi-2013---2017-115459/>.

- ⁹ Blažek, Jan (2014): Multilaterální rozměr české zahraniční politiky, op. cit.
- ¹⁰ Pro bližší rozbor viz Blažek, Jan (2016): Multilaterální rozměr české zahraniční politiky, op. cit., s. 304.
- ¹¹ Blažek, Jan (2015): Multilaterální rozměr české zahraniční politiky, op. cit., s. 317.
- ¹² Poslanecká sněmovna PČR: *Zápis z 26. schůze Zahraničního výboru*. Zahraniční výbor, 2. 6. 2016.
- ¹³ Poslanecká sněmovna PČR: *Těsnopisecká zpráva o 42. schůzi Poslanecké sněmovny Parlamentu*, 10. 3. 2016.
- ¹⁴ Poslanecká sněmovna PČR: *Těsnopisecká zpráva o 44. schůzi Poslanecké sněmovny Parlamentu*, 14. 4. 2016.
- ¹⁵ Poslanecká sněmovna PČR: *Těsnopisecká zpráva o 47. schůzi Poslanecké sněmovny Parlamentu*, 27. 5. 2016.
- ¹⁶ Poslanecká sněmovna PČR: *Těsnopisecká zpráva o 50. schůzi Poslanecké sněmovny Parlamentu*, 10. 11. 2016.
- ¹⁷ Poslanecká sněmovna PČR: *Těsnopisecká zpráva o 48. schůzi Poslanecké sněmovny Parlamentu*, 29. 6. 2016.
- ¹⁸ Poslanecká sněmovna PČR: *Těsnopisecká zpráva o 47. schůzi Poslanecké sněmovny Parlamentu*, op. cit.
- ¹⁹ Poslanecká sněmovna PČR: *Těsnopisecká zpráva o 49. schůzi Poslanecké sněmovny Parlamentu*, 15. 9. 2016.
- ²⁰ Poslanecká sněmovna PČR: *Těsnopisecká zpráva o 47. schůzi Poslanecké sněmovny Parlamentu*, op. cit.
- ²¹ Tamtéž.
- ²² Poslanecká sněmovna PČR: *Těsnopisecká zpráva o 51. schůzi Poslanecké sněmovny Parlamentu*, 11. 11. 2016.
- ²³ Tamtéž.
- ²⁴ Poslanecká sněmovna PČR: *Těsnopisecká zpráva o 42. schůzi Poslanecké sněmovny Parlamentu*, 11. 3. 2016.
- ²⁵ Poslanecká sněmovna PČR: *Těsnopisecká zpráva o 37. schůzi Poslanecké sněmovny Parlamentu*, 8. 1. 2016.
- ²⁶ Poslanecká sněmovna PČR: *Těsnopisecká zpráva o 48. schůzi Poslanecké sněmovny Parlamentu*, 12. 7. 2016.
- ²⁷ Poslanecká sněmovna PČR: *Těsnopisecká zpráva o 47. schůzi Poslanecké sněmovny Parlamentu*, 1. 6. 2016.
- ²⁸ OBSE: *Welcoming Remarks by H.E. Lubomir Zaoralek, Minister of Foreign Affairs*, 15. 9. 2016. On-line text: <http://www.osce.org/secretariat/264376>.
- ²⁹ MZV ČR: *RLP33: ČR upozorňuje na zhoršující se lidskoprávní situaci na Ukrajině*. Stálá mise ČR v Ženevě, 3. 10. 2016. On-line: http://www.mzv.cz/mission.geneva/cz/lidska_prava/rada_osn_pro_lidska_prava/rlp33_cr_upozorňuje_na_zhorszující_se.html.
- ³⁰ MZV ČR: *Ministerská rada OBSE v Hamburku ve dnech 8.–9. 12. 2016*. Stálá mise ČR ve Vídni, 9. 12. 2016. On-line: http://www.mzv.cz/mission.vienna/cz/aktuality/ministerska_rada_obse_v_hamburku_ve.html.
- ³¹ Tamtéž.
- ³² MZV ČR: *Česká republika podpořila aktivity pro efektivní implementaci Smlouvy o obchodu se zbraněmi*. Stálá mise ČR v Ženevě, 30. 8. 2016. On-line: http://www.mzv.cz/mission.geneva/cz/odbrojeni/smlouva_o_obchodu_se_zbranemi/ceska_republika_podporila_aktivity_pro.html.
- ³³ MZV ČR: *60. Generální konference MAAE*. Stálá mise ČR ve Vídni, 3. 10. 2016. On-line: http://www.mzv.cz/mission.vienna/cz/aktuality/x60_generalni_konference_maae.html.
- ³⁴ MZV ČR: *Mezinárodní konference o jaderném zabezpečení*. Stálá mise ČR ve Vídni, 12. 12. 2016. On-line: http://www.mzv.cz/mission.vienna/cz/aktuality/mezinarodni_konference_o_jadernem.html.

- ³⁵ MZV ČR: *Projev prezidenta Miloše Zemana ve všeobecné rozpravě 71. zasedání Valného shromáždění OSN*. Stálá mise ČR v New Yorku, 21. 9. 2016. On-line: http://www.mzv.cz/un.newyork/cz/zpravy_a_udalosti/prezident_milos_zeman_vystoupil_ve.html.
- ³⁶ MZV ČR: *Ministr Zaorálek se setkal s generálním tajemníkem OSN a zúčastnil se fóra k udržitelnému rozvoji*. Stálá mise ČR v New Yorku, 19. 7. 2016. On-line: http://www.mzv.cz/un.newyork/cz/zpravy_a_udalosti/ministr_zaoralek_se_setkal_s_generalnim.html.
- ³⁷ MZV ČR: *Velvyslankyně Marie Chatardová předala pověřovací listiny GT OSN Ban Ki-moonovi*. Stálá mise ČR v New Yorku, 2. 8. 2016. On-line: http://www.mzv.cz/un.newyork/cz/zpravy_a_udalosti/velvyslankyne_marie_chatardova_predala.html.
- ³⁸ MZV ČR: *Ministr Dienstbier přednesl projev na 31. zasedání Rady OSN pro lidská práva*. Stálá mise ČR v Ženevě, 1. 3. 2016. On-line: http://www.mzv.cz/mission.geneva/cz/o_stale_misi/archiv_projevu/ministr_dienstbier_prednesl_projev_na_31.html.
- ³⁹ MZV ČR: *Vystoupení k situaci na Ukrajině*, 22. 3. 2016. On-line: http://www.mzv.cz/public/82/5b/d9/1845649_1476054_Vystoupeni_CR_k_situaci_na_Ukrajine_je_dostupne.pdf.
- ⁴⁰ MZV ČR: *RLP33: ČR upozorňuje na zhoršující se lidskoprávní situaci na Ukrajině*. Stálá mise ČR v Ženevě, 3. 10. 2016. On-line: http://www.mzv.cz/mission.geneva/cz/lidska_prava/rada_osn_pro_lidska_prava/rlp33_cr_upozorňuje_na_zhorsující_se.html.
- ⁴¹ MZV ČR: *ČR znepokojena lidskoprávními dopady konfliktu na Ukrajině*. Stálá mise ČR v Ženevě, 13. 12. 2016. On-line: http://www.mzv.cz/mission.geneva/cz/lidska_prava/rada_osn_pro_lidska_prava/cr_znepokojena_lidskoprávními_dopady.html.
- ⁴² Tamtéž.
- ⁴³ MZV ČR: *RLP33: ČR vystoupila ke zprávě vyšetřovací komise k Sýrii*. Stálá mise ČR v Ženevě, 20. 9. 2016. On-line: http://www.mzv.cz/mission.geneva/cz/lidska_prava/rada_osn_pro_lidska_prava/rlp33_cr_vystoupila_ke_zprave.html.
- ⁴⁴ MZV ČR: *Zvláštní zasedání RLP k situaci v Aleppu: ČR podpořila žádost o nezávislé vyšetření událostí v Aleppu*. Stálá mise ČR v Ženevě, 21. 10. 2016. On-line tex: http://www.mzv.cz/mission.geneva/cz/lidska_prava/rada_osn_pro_lidska_prava/zvlastni_zasedani_rlp_k_situaci_v_aleppu.html.
- ⁴⁵ MZV ČR: *RLP31: ČR podpořila prohloubení reform v Myanmaru/Barmě*. Stálá mise ČR v Ženevě, 14. 3. 2016. On-line: http://www.mzv.cz/mission.geneva/cz/o_stale_misi/archiv_projevu/rlp31_cr_podporila_prohloubeni_reform_v.html.
- ⁴⁶ MZV ČR: *RLP31: ČR vyzvala KLDK k zastavení porušování lidských práv*. Stálá mise ČR v Ženevě, 16. 3. 2016. On-line: http://www.mzv.cz/mission.geneva/cz/o_stale_misi/archiv_projevu/rlp31_cr_vyzvala_kldr_k_zastaveni.html.
- ⁴⁷ MZV ČR: *RLP 33: ČR vyzvala DRK, aby posílila právní stát*. Stálá mise ČR v Ženevě, 28. 9. 2016. On-line: http://www.mzv.cz/mission.geneva/cz/lidska_prava/rada_osn_pro_lidska_prava/rlp_33_cr_vyzvala_drk_aby_posilila.html.
- ⁴⁸ MZV ČR: *RLP33: ČR k lidskoprávní situaci v Libyi*. Stálá mise ČR v Ženevě, 30. 9. 2016. On-line: http://www.mzv.cz/mission.geneva/cz/lidska_prava/rada_osn_pro_lidska_prava/rlp33_cr_k_lidskoprávní_situaci_v_libyi.html.
- ⁴⁹ MZV ČR: *RLP33: ČR podporuje občanskou společnost v Kambodži*. Stálá mise ČR v Ženevě, 3. 10. 2016. On-line: http://www.mzv.cz/mission.geneva/cz/lidska_prava/rada_osn_pro_lidska_prava/rlp33_cr_podporuje_občanskou_spolecnost.html.
- ⁵⁰ MZV ČR: *RLP33: ČR podpořila ustanovení vyšetřovací komise v Burundi*. Stálá mise ČR v Ženevě, 28. 9. 2016. On-line: http://www.mzv.cz/mission.geneva/cz/lidska_prava/rada_osn_pro_lidska_prava/rlp33_cr_podporila_ustanoveni.html.
- ⁵¹ MZV ČR: *RLP31: Česká republika k lidskoprávní situaci v Burundi a na Ukrajině*. Stálá mise ČR v Ženevě, 22. 3. 2016. On-line: http://www.mzv.cz/mission.geneva/cz/o_stale_misi/archiv_projevu/rlp31_ceska_republika_k_lidskoprávní.html.
- ⁵² MZV ČR: *RLP33: ČR odsoudila porušování lidských práv ve světě*. Stálá mise ČR v Ženevě, 20. 9. 2016. On-line: http://www.mzv.cz/mission.geneva/cz/lidska_prava/rada_osn_pro_lidska_prava/rlp33_cr_odsoudila_porusovani_lidských.html.

- ⁵³ MZV ČR: *RLP31: ČR se vyjádřila k závažným lidskoprávním problémům ve světě*. Stálá mise ČR v Ženevě, 15. 3. 2016. On-line: http://www.mzv.cz/mission.geneva/cz/o_stale_misi/archiv_projevu/rlp31_cr_se_vyjadrila_k_zavaznym.html.
- ⁵⁴ MZV ČR: *Ministr Dienstbier přednesl projev na 31. zasedání Rady OSN pro lidská práva*. Stálá mise ČR v Ženevě, 1. 3. 2016. On-line: http://www.mzv.cz/mission.geneva/cz/o_stale_misi/archiv_projevu/ministr_dienstbier_prednesl_projev_na_31.html.
- ⁵⁵ Tamtéž.
- ⁵⁶ MZV ČR: *RLP33: Rovná účast na veřejných záležitostech je lidské právo, zdůraznila ČR*. Stálá mise ČR v Ženevě, 20. 9. 2016. On-line: http://www.mzv.cz/mission.geneva/cz/lidska_prava/rada_osn_pro_lidska_prava/rlp33_rovna_ucast_na_verejnych.html.
- ⁵⁷ MZV ČR: *RLP33: Česká iniciativa k občanské participaci přijata konsensem po dílčím hlasování*. Stálá mise ČR v Ženevě, 3. 10. 2016. On-line: http://www.mzv.cz/mission.geneva/cz/lidska_prava/rada_osn_pro_lidska_prava/rlp33_ceska_iniciativa_k_obcanske.html.
- ⁵⁸ OBSE: *Welcoming Remarks by H.E. Lubomir Zaoralek, Minister of Foreign Affairs*, 15. 9. 2016. On-line: <http://www.osce.org/secretariat/264376>.
- ⁵⁹ MZV ČR: *Ministr Dienstbier přednesl projev na 31. zasedání Rady OSN pro lidská práva*. Stálá mise ČR v Ženevě, 1. 3. 2016. On-line: http://www.mzv.cz/mission.geneva/cz/o_stale_misi/archiv_projevu/ministr_dienstbier_prednesl_projev_na_31.html.
- ⁶⁰ MZV ČR: *RLP33: ČR zorganizovala debatu o svobodném prostoru pro občanskou společnost*. Stálá mise ČR v Ženevě, 28. 9. 2016. On-line: http://www.mzv.cz/mission.geneva/cz/lidska_prava/rada_osn_pro_lidska_prava/rlp33_cr_zorganizovala_debatu_o.html.
- ⁶¹ MZV ČR: *Ministr Dienstbier vystoupil na 60. zasedání Komise pro postavení žen v OSN v New Yorku*. Stálá mise ČR v New Yorku, 15. 3. 2016. On-line: http://www.mzv.cz/un.newyork/cz/zpravy_a_udalosti/ministr_dienstbier_vystoupil_na_60.html.
- ⁶² MZV ČR: *Ministr Dienstbier moderoval seminář k genderové rovnosti v OSN v New Yorku*. Stálá mise ČR v New Yorku, 16. 3. 2016. On-line: http://www.mzv.cz/un.newyork/cz/zpravy_a_udalosti/p_o_z_v_a_n_k_a_na_seminar_k_genderove.html.
- ⁶³ MZV ČR: *Ministr Dienstbier na semináři v OSN v New Yorku k problematice domácího násilí*. Stálá mise ČR v New Yorku, 17. 3. 2016. On-line: http://www.mzv.cz/un.newyork/cz/zpravy_a_udalosti/p_o_z_v_a_n_k_a_na_seminar_s_filmem_k.html.
- ⁶⁴ MZV ČR: *RLP31: ČR vystoupila v interaktivním dialogu se zvláštním zpravodajem pro mučení*. Stálá mise ČR v Ženevě, 8. 3. 2016. On-line: http://www.mzv.cz/mission.geneva/cz/o_stale_misi/archiv_projevu/rlp31_cr_vystoupila_v_interaktivnim.html.
- ⁶⁵ MZV ČR: *Česká republika podporuje obránce lidských práv*. Stálá mise ČR v Ženevě, 3. 3. 2016. On-line: http://www.mzv.cz/mission.geneva/cz/o_stale_misi/archiv_projevu/ceska_republika_podporuje_obrance.html.
- ⁶⁶ MZV ČR: *Implementační konference lidskoprávní dimenze OBSE 2016*. Stálá mise ČR ve Vídni, 3. 10. 2016. On-line: http://www.mzv.cz/mission.vienna/cz/aktuality/implementacni_konference_lidske_dimenze.html.
- ⁶⁷ OBSE: *Statement by the Czech Republic*. Democratic institutions working session, 22. 9. 2016. On-line: <http://www.osce.org/odihr/266411>.
- ⁶⁸ OBSE: *Statement of the Czech Republic at Working Session 6*. Fundamental freedoms working session, 22. 9. 2016. On-line: <http://www.osce.org/odihr/266551>.
- ⁶⁹ OBSE: *Statement*. Equal participation of women and men in all spheres of life, including Roma and Sinti issues working session, 28. 9. 2016. On-line: <http://www.osce.org/odihr/269916>.
- ⁷⁰ OBSE: *Right of reply*. Equal participation of women and men in all spheres of life, including Roma and Sinti issues working session, 28. 9. 2016. On-line: <http://www.osce.org/odihr/269666>.
- ⁷¹ OBSE: *Right of reply*. Equal participation of women and men in all spheres of life, including Roma and Sinti issues working session, 28. 9. 2016. On-line: <http://www.osce.org/odihr/269921>.
- ⁷² OBSE: *Right of reply*. Rights of the child working session, 29. 9. 2016. On-line: <http://www.osce.org/odihr/270096>.

- ⁷³ MZV ČR: *UNHCR: ČR prezentovala příklady své spolupráce s UNHCR při zlepšování situace uprchlíků v různých regionech světa*. Stálá mise ČR v Ženevě, 11. 10. 2016. On-line: http://www.mzv.cz/mission.geneva/cz/humanitarni_pomoc/unhcr_cr_prezentovala_prikklady_sve.html.
- ⁷⁴ MZV ČR: *Diplomat Tomáš Boček se stane Zvláštním představitelem generálního tajemníka Rady Evropy pro migraci a uprchlíky*, 27. 1. 2016. On-line: http://www.mzv.cz/jnp/cz/udalosti_a_media/archiv_zprav/rok_2016/tiskove_zpravy/x2016_01_27_diplomat_tomas_bocek_se_stane_zvlastnim.html.
- ⁷⁵ MZV ČR: *Náměstek Šrámek na zasedání Výboru ministrů Rady Evropy*, 19. 5. 2016. On-line: http://www.mzv.cz/jnp/cz/udalosti_a_media/archiv_zprav/rok_2016/tiskove_zpravy/x2016_05_19_namestek_sramek_VM.html.
- ⁷⁶ MZV ČR: *Státní tajemník Petr Gajdušek jednal s předsedou Parlamentního shromáždění Rady Evropy Pedrem Agramuntem*, 7. 9. 2016. On-line: http://www.mzv.cz/jnp/cz/udalosti_a_media/archiv_zprav/rok_2016/tiskove_zpravy/x2016_08_30_gajdusek_jednal_s_agramuntem.html.
- ⁷⁷ MZV ČR: *Soudkyně Ivana Hrdličková znovuzvolena předsedkyní Zvláštního tribunálu pro Libanon*, 7. 7. 2016. On-line: http://www.mzv.cz/jnp/cz/udalosti_a_media/archiv_zprav/rok_2016/tiskove_zpravy/x2016_07_07_soudkyně_ivana_hrdlickova_znovuzvolena.html.
- ⁷⁸ MZV ČR: *Profesor Pavel Šturma znovuzvolen do Komise OSN pro mezinárodní právo*, 4. 11. 2016. On-line: http://www.mzv.cz/jnp/cz/udalosti_a_media/archiv_zprav/rok_2016/tiskove_zpravy/x2016_11_03_sturma_znovuzvolen_do_komise_osn.html.
- ⁷⁹ MZV ČR: *ČR opět získala post místopředsedy v ECOSOC – třetí nejvýznamnější instituci OSN*. Stálá mise ČR v New Yorku, 28. 7. 2016. On-line: http://www.mzv.cz/un.newyork/cz/zpravy_a_udalosti/cr_opet_ziskala_post_mistopredsedy_v.html.
- ⁸⁰ MZV ČR: *ČR vystoupila na slavnostním zasedání k 70. výročí ECOSOC*. Stálá mise ČR v New Yorku, 23. 1. 2016. On-line: http://www.mzv.cz/un.newyork/cz/zpravy_a_udalosti/cr_vystoupila_na_slavnostnim_zasedani_k.html.
- ⁸¹ Tamtéž.
- ⁸² MZV ČR: *Ministr Zaorálek se setkal s generálním tajemníkem OSN a zúčastnil se fóra k udržitelnému rozvoji*. Stálá mise ČR v New Yorku, 19. 7. 2016. On-line: http://www.mzv.cz/un.newyork/cz/zpravy_a_udalosti/ministr_zaoralek_se_setkal_s_generalnim.html.
- ⁸³ MZV ČR: *Zpráva z historicky prvního peer review ZRS ČR*, 22. 11. 2016. On-line: http://www.mzv.cz/jnp/cz/zahranicni_vztahy/rozvojova_spoluprace/mnohostranna_zrs_cr/oeed_dac/zprava_z_historicky_prvniho_peer_review.html.
- ⁸⁴ MPO ČR: *Ve dnech 1. a 2. června 2016 proběhlo v Paříži zasedání vrcholného orgánu Rady OECD na úrovni ministrů*, 16. 7. 2016. On-line: <https://www.mpo.cz/cz/zahranicni-obchod/mezinarodni-organizace-a-obchod/oeed/ve-dnech-1--a-2--cervna-2016-probehlo-v-parizi-zasedani-vrcholneho-organu-rady-oeed-na-urovni-ministru--176779/>.
- ⁸⁵ MZV ČR: *Náměstek Tlapa jednal v Paříži*. Stálá mise ČR v Paříži, 14. 9. 2016. On-line: http://www.mzv.cz/oeed.paris/cz/zpravy_udalosti_aktuality/namestek_tlapa_jedna_v_parizi_1.html.
- ⁸⁶ MZV ČR: *OECD – Hospodářský přehled České republiky 2016*. Stálá mise ČR v Paříži, 16. 6. 2016. On-line: http://www.mzv.cz/oeed.paris/cz/zpravy_udalosti_aktuality/oeed_hospodarsky_prehled_ceske_republiky.html.
- ⁸⁷ MZV ČR: *Ministr Zaorálek se setkal s generálním tajemníkem OECD*, 6. 6. 2016. On-line: http://www.mzv.cz/jnp/cz/udalosti_a_media/archiv_zprav/rok_2016/tiskove_zpravy/x2016_06_06_ministr_zaoralek_s_gt_oeed.html.
- ⁸⁸ OBSE: *Welcoming Remarks by H.E. Lubomir Zaoralek, Minister of Foreign Affairs*, 15. 9. 2016. On-line: <http://www.osce.org/secretariat/264376>.
- ⁸⁹ MZV ČR: *Ministr Brabec v New Yorku podepsal Pařížskou klimatickou dohodu*. Stálá mise ČR v New Yorku, 22. 4. 2016. On-line: http://www.mzv.cz/un.newyork/cz/zpravy_a_udalosti/ministr_brabec_v_new_yorku_podepsal.html.
- ⁹⁰ Tamtéž.

- ⁹¹ MZV ČR: *Generální ředitel Mezinárodní organizace práce navštívil Českou republiku*. Stálá mise ČR v Ženevě, 30. 11. 2016. On-line: http://www.mzv.cz/mission.geneva/cz/odborne_organizace/mezinarodni_organizace_prace_generalni_reditel_mezinarodni_organizace.html.
- ⁹² MZV ČR: *Ministryně práce a sociálních věcí Michaela Marksová se zúčastnila 105. zasedání Mezinárodní konference práce ve dnech 7.–9. června 2016*. Stálá mise ČR v Ženevě, 14. 6. 2016. On-line: http://www.mzv.cz/mission.geneva/cz/odborne_organizace/mezinarodni_organizace_prace_ministryne_prace_a_socialnich_veci_1.html.